

ROLUL BUSINESSULUI MIC ÎN ECONOMIA REPUBLICII MOLDOVA: ACTUALITĂȚI ȘI PERSPECTIVE

Doina CREȚU
Valentina CHILDESCU, Conf.univ.Dr

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: *Small affairs represent the main source of economical growth. The financial politics promoted by Governement of Republic Moldova pas not only to encourage the small affairs but has to solve some problems whitch they face with.*

Cuvinte-cheie: *micul business, întreprinderi mici și mijlocii, salariați, venit din vânzări, domeniu de activitate.*

„Toți oamenii sunt antreprenori nu pentru că ar trebui să înceapă companii, ci pentru că au în ADN-ul lor dorința de a crea”

Reid Hoffman

Unul din obiectele strategice în activitatea autorităților administrației publice centrale și locale constă în susținerea antreprenoriatului și crearea condițiilor favorabile pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii. Evident, potențialul economic al întreprinderilor moderne precum și contribuția lor la Produsul Intern Brut (PIB) joacă rolul principal.

Timp de 23 ani de independență, în Republica Moldova numărul întreprinderilor mici și mijlocii, domeniile de activitate, numărul de angajați, veniturile din vânzări s-au mărit considerabil. Sectorul întreprinderilor mici și mijlocii în Republica Moldova, de altfel ca și în majoritatea statelor în curs de dezvoltare a apărut ca urmare a schimbărilor profunde din viața socială și economică efectuate prin trecerea de la economia centralizată la cea de piață. Inițierea afacerilor mici în R.Moldova este o problemă de cea mai mare importanță cu toate că în cea mai mare parte procesul de realizare a „micii privatizări” a fost caracterizat de o serie de aspecte specifice, consecințe ale prevederilor legislației R.Moldova.

În Republica Moldova, conform legii „Cu privire la susținerea întreprinderilor mici și mijlocii” nr.206 din 07.07.2006 sectorului IMM îi sunt atribuite următoarele categorii de întreprinderi: micro, mici și mijlocii. Această clasificare a fost efectuată în baza următoarelor criterii: numărul de persoane încadrate, volumul anual al vânzărilor, valoarea de bilanț a activelor (tabelul nr.1).

Tabelul 1. Tipologia întreprinderilor din sectorul IMM

Criteria	Întreprinderi micro	Întreprinderi mici	Întreprinderi mijlocii
Nr. de angajați	1-9	10-49	50-249
Volumul anual al vânzărilor (mln.lei)	<3	<25	<50
Valoarea de bilanț a activelor (mln.lei)	<3	<25	<50

Sursa: *aitt.md*

Pentru a analiza dinamica numărului întreprinderilor din businessul mic în R.Moldova în ultimii ani este prezentat următorul tabel:

Tabelul 2: Numărul întreprinderilor mici și mijlocii în Republica Moldova în anii 2010-2013

Denumirea indicatorilor	Numărul de unități (mii)			
	2010	2011	2012	2013
Întreprinderi mijlocii	1.6	1.5	1.5	1.6
Întreprinderi mici	9.1	9.2	9.6	9.9
Întreprinderi micro	34.9	36.6	38.3	39.5
Total	45.6	47.3	49.4	50.9

Sursa: Biroul Național de Statistică (www.statistica.md)

Din Tabelul 2, deducem că numărul întreprinderilor mici în Republica Moldova pe parcursul ultimilor 4 ani a crescut cu 8,79 %, a întreprinderilor micro – cu 13,18%, iar numărul întreprinderilor mijlocii, a rămas practic la același nivel, cu mici diferențe. Creșterea numărului de întreprinderi micro și mici pentru economia națională este foarte benefică, deoarece anume micul business favorizează crearea de noi locuri de muncă, acumulărilor suplimentare în bugetul de stat, asigurărilor sociale și medicale.

Analiza în dinamică a întreprinderilor micului businessului, care în prezent reprezintă 92% din totalul întreprinderilor din țară, reflectă o ameliorare și creștere stabilă a sectorului, datorată atât îmbunătățirii mediului de afaceri, cât și perfecționării cadrului regulatoriu ce ține activitatea antreprenorială. Datele statistice existente la Biroul Național de Statistică confirmă progresul realizat de întreprinderile micului business în ceea ce privește numărul de persoane angajate în sector, numărul întreprinderilor rentabile, veniturile din vânzări obținute etc. Din aceste considerente un sector al întreprinderilor mici și mijlocii bine dezvoltat poate contribui la fortificarea stabilității și creșterii macroeconomice din țară, o pîrghie pentru integrarea socială și regională în Europa.

Vorbind anterior despre beneficiile micului business, să analizăm în continuare numărul mediu de salariați pe genuri principale de activitate al întreprinderilor pe parcursul perioadei 2010-2013.

Tabelul 3: Numărul de salariați ale ÎMM în anii 2010-2013 pe genuri principale de activitate ale întreprinderilor

Principalele genuri de activitate ale întreprinderilor	Persoane (mii)			
	2010	2011	2012	2013
Agricultura, economia vînatului și silvicultura	48,1	37,9	36,2	35,6
Industria prelucrătoare	51,9	46,7	46,1	43,3
Energia electrică, gaze și apă	3,0	2,8	2,7	2,5
Construcții	22,8	21,8	22,5	21,8
Comerț cu ridicata și amănuntul	77,9	77,4	78,9	77,5
Hoteluri și restaurante	10,1	10,3	12,1	12,1
Transport, depozitare și comunicații	24,0	22,2	22,8	23,6
Tranzacții imobiliare	36,4	38,4	39,5	40,6
Alte activități	35,3	36,7	38,4	41,5
Total	309,4	294,2	300,2	298,4

Sursa: Biroul Național de Statistică (www.statistica.md)

Din tabelul de mai sus observăm că cei mai mulți salariați sunt angajați în activitatea de comerț cu ridicata și amănuntul, în mediu 78 mii persoane, ceea ce constituie 25% din totalul salariaților. Acest fapt se datorează ponderii mari a întreprinderilor mici și mijlocii care și-au ales acest gen de activitate și reprezintă în mediu 40,57% din totalul întreprinderilor. Aceasta poate fi explicată prin faptul că comerțul cu ridicata și amănuntul nu necesită investiții capitale mari, resurse financiare înalte și cunoștințe, studii superioare în domeniu. Cu părere de rău, comerțul cu ridicata și amănuntul nu poate fi un pilon sigur în dezvoltarea economiei naționale, însă fără de el nu poate exista nici o economie a oricărui stat.

Următorul domeniu este industria prelucrătoare, care a înregistrat în anul 2010 maximum - 51,9 mii persoane, ceea ce reprezintă 16,77% din totalul de salariați ale întreprinderilor din anul 2010. De aici putem concluziona că antreprenorii moldoveni trebuie să pună un accent mai mare anume pe acest domeniu de activitate, desigur industria prelucrătoare necesită investiții majore, suprafețe mari, cadre calificate, însă beneficiile pe care le poate aduce antreprenorului, populației, economiei naționale, statului sunt destul de mari. Veniturile din vânzări au alcătuit 8975,36 mln. lei sau 13,75% din totalul de venituri din vânzări ale întreprinderilor mici și mijlocii. Pentru dezvoltarea economiei naționale Guvernul trebuie să creeze condiții, susțineri anume antreprenorilor ce activează sau doresc să-și lanseze afacerea în acest domeniu de activitate.

Unul din indicatorii ce caracterizează situația teritorială cu întreprinderi mici și mijlocii este numărul lor la 1000 locuitori. În Moldova acest indicator este extrem de mic și constituie, conform Biroului Național de Statistică, 6 întreprinderi la 1000 de locuitori. Cele mai active sunt întreprinderile mici din sfera comerțului și prestării serviciilor – ramuri ce se caracterizează prin viteza mare a circulației activelor rentabile incluse și nivelul mic al riscului.

O caracteristică a micului business constă în faptul că prin el se formează pătura medie care asigură stabilitatea societății. În literatura economică se menționează că ea trebuie să constituie 60-70% din totalul populației active a țării.

Pentru Republica Moldova un așa nivel de ocupație în business astăzi rămîne a fi doar o tendință. Nu toți antreprenorii, businessmanii reușesc să obțină niveluri satisfăcătoare de rentabilitate, mulți falimentează, mulți doritori de a iniția o afacere nu au asigurări financiare. Este necesară o orientare generală de către stat a societății în direcția activității particulare, în special cointeresarea inițierii activității în sfera de producție a bunurilor materiale, ar fi bine venită o programă statală de atragere a tineretului în activitatea de antreprenariat.

În urma unor studii asupra sectorului dat, efectuate de către Guvern și experți străini, consultării cu ONG-le naționale, de reprezentare a intereselor agenților micului business și a antreprenorilor, drept bariere-cheie ce persistă în activitatea sectorului IMM, au fost menționate:

- Accesul limitat la resurse financiare și informaționale;
- Cadrul regulator ineficient;
- Nivelul scăzut al aptitudinilor antreprenoriale și infrastructura de suport în afaceri slab dezvoltată;
- Competitivitatea joasă a întreprinderilor naționale pe plan internațional.

Respectiv, întru soluționarea problemelor de reglementare, Guvernul a lansat procesul de reformare a cadrului regulatoriu respectiv, fiind adoptată Legea privind revizuirea și optimizarea cadrului normativ de reglementare a activității de întreprinzător Nr.424-XV din 16.12.2004, ce are drept scop revizuirea structurii instituțiilor publice cu funcții de reglementare și a bazei legislativ-normative de reglementare a activității antreprenoriale. Aceste activități sunt necesare pentru a simplifica structura și numărul procedurilor administrative la care este supus antreprenorul la diferite etape ale ciclului de viață a afacerii.

Astfel, prin operarea completărilor la legislația în vigoare au fost acordate facilități fiscale micului business, investitorilor locali și străini, creîndu-se premise stimulatorii pentru inițierea și dezvoltarea afacerilor: s-a produs optimizarea procedurii de înregistrare a întreprinderilor, s-a simplificat cerințele de raportare pentru subiecții micului business, creșterea volumului creditelor acordate de către sectorul bancar, ratele dobânzii reducîndu-se.

Totuși accesul la credite a întreprinderilor mici este scăzut, acestea confruntîndu-se cu probleme comune de slabă capitalizare, lipsa gajului, experiența limitată în utilizarea creditelor, rate înalte a dobânzii și accesul limitat la informația financiară de consultanță.

În conformitate cu concluziile formulate, în baza cercetărilor efectuate asupra dezvoltării businessului mic din Republica Moldova și mecanismului de finanțare a acestora, propunem următoarele recomandări întru eficientizarea sectorului dat:

1. Stimularea înființării, dezvoltării și creșterii performanțelor întreprinderilor ce aparțin businessului mic, ținînd cont de specificul lor și de exigențele ce decurg din presiunile concurențiale pe piețele Uniunii Europene și pe piețele globale.
2. Subvenționarea inovării, înnoirii tehnologice și îmbunătățirii investiționale în micul business.
3. Majorarea cotei și a ponderii de piață a întreprinderilor agricole ce aparțin micului business, în condițiile lărgirii pieței interne și oportunităților de acces a acestora pe piețele externe.
4. Îmbunătățirea și simplificarea cadrului legal, creșterea stabilității acestora, diminuarea birocrăției și a corupției.
5. Îmbunătățirea accesului la microfinanțare a întreprinderilor micului business.
6. Relevarea potențialului întreprinderilor micului business de a fi principalul generator de locuri de muncă în economie, favorizarea accesului la fonduri, informații, resurse materiale, piețe interne și externe.
7. Stimularea exportului efectuat de către aceste întreprinderi, utilizarea oportunităților de asistență financiară, managerială, marketing, tehnic, etc, pentru ca întreprinderile să poată exporta, concomitent cu fabricarea de noi produse.
8. Promovarea cooperării între întreprinderi, întru îmbunătățirea transparenței, servicii financiare, de management, marketing etc.
9. Creșterea capacității de producție a întreprinderilor și conformarea legislației la standardele UE.
10. Simplificarea mecanismului de înregistrare a întreprinderilor.
11. Dezvoltarea sistemului de garantare a creditelor acordate întreprinderilor mici.
12. Perfecționarea sistemului de impozitare ce ar stimula producția națională.

13.Reducerea numărului de acte necesare pentru evidența contabilă.

În final, generalizînd cele tratate anterior, putem concluziona că rolul și importanța întreprinderilor mici, nu înseamnă o pledare doar pentru întreprinderi de aceste dimensiuni. Într-o economie de piață, cînd concurența este înverșunată, progresul tehnico-științific avansează rapid, cerințele clientului sunt în permanentă creștere, anume aceste întreprinderi mici și mijlocii sunt capabile să se adapteze mai ușor și eficient, fiind mai flexibile la schimbările pieții, satisfăcînd mai exact cerințele consumatorului/clientului. De altfel, micul business este orientat spre satisfacerea necesităților pieței locale și utilizează resursele și forța de muncă locală, avînd contribuție substanțială și în soluționarea problemei șomajului. Spre exemplu, 50 la sută dintre populația aptă de muncă a Germaniei și 60 la sută a SUA sunt antrenate anume în micul business. Iar în R.Moldova, doar în doi ani de zile sectorul micului business a creat 40 mii de locuri de muncă sau 70% din 59 de mii în total pe economie.

Deci, considerăm că o economie de piață poate funcționa eficient doar prin simbioza diverselor întreprinderi ca mărime. Economia națională se caracterizează prin experiența unui ansamblu de întreprinderi mici, mijlocii și mari, care pe baza unor strategii economice adecvate, ținînd cont de cerințele și mecanismele de funcționare ale pieții, pot desfășura o activitate viabilă.

Bibliografie:

1. Legea „Cu privire la susținerea întreprinderilor mici și mijlocii” nr.206 din 07.07.2006
2. A.Cojuhari, V.Childescu, *Teorie economică*. Curs de prelegeri. Ed. Univ. Tehnice a Moldovei, Chișinău, 2012, pag.130-135.
3. www.statistica.md